

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

NR. 34 / Iunie 2014

34

Televiziunea – prietenul sau dușmanul copiilor? | de ELENA TERCHILĂ

Rolul jocului didactic în dezvoltarea preșcolarului și școlarului |

de ANI-GEORGIANA ODOROAGĂ

Comunicarea didactică ca formă particulară de comunicare interumană |

de ALINA MARTIN

Greșeli nebănuite în comunicarea cu elevul | de ELENA-ALINA APOSTOL

Limba română – încă este la modă | de LUCIANA TRĂISTARU

Evaluarea – o veșnică problemă | de IULIANA GALEȘ

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experiencedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:
iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54

București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea Profesorilor)

Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

Irina VASILESCU (Școala Nr. 195 București)

Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea Personalului Didactic)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experiencedidactice

Televiziunea – prietenul sau dușmanul copiilor?

De **Elena Terchila**

Rolul televiziunii în viața noastră este extrem de important, ajungând, de la un mod de a te relaxa, la o dependență de néînvinș. Copiii sunt primele victime, deoarece părinții, foarte ocupați cu problemele vieții cotidiene, nu mai au timp să se ocupe de copiii lor, televizorul devenind astfel un *baby-sitter*, nu tocmai cel mai potrivit, întrucât la această vârstă fragedă psihicul caută modele și, de cele mai multe ori, aceste modele, transpuse prin mecanisme specifice ale mass-media, sunt periculoase. Imaginile și limbajul folosite pe posturile televiziunilor pentru copii îi îngrijorează pe părinți, dar și pe specialiști, prin modul în care pot influența comportamentul copiilor. Cum trebuie să acționăm în fața efectelor negative din desenele animate?

Televiziunea reprezintă pentru majoritatea dintre noi un mod plăcut de relaxare, de petrecere a timpului liber, dar și un sprijin deosebit în momentele de plictiseală. Astfel, rolul televiziunii în viața noastră este extrem de important, ajungând, de la un simplu mod de a te relaxa, la o dependență de néînvinș, care ia amploare pe măsură ce trece timpul. Iar copiii sunt primele victime, întrucât părinții, ocupați cu serviciul sau încercând să găsească puțin timp liber pentru a rezolva problemele vieții cotidiene, nu mai au timp să se ocupe îndeaproape de educația lor. Televiziunea devine, în acest caz, o bună *baby-sitter*, de care părinți nu ezită să facă uz frecvent.

Oare este greșeala televiziunii, a sistemului educațional sau a societății că nu există o altă ofertă pentru a petrece un timp liber în care copilul să fie supravegheat de "cineva"?

Să luăm ca exemplu televiziunea pentru copii. La ora actuală există cel puțin trei canale de desene animate pe care copiii le butonează cât e ziua de lungă. Ceea ce, la prima vedere, nu este rău; dar ce văd, ce aud și cu ce rămân în urma vizionării acestora devin motive de îngrijorare pentru cei mai mulți părinți.

S-a constatat că desenele animate actuale sunt pline de violență și nu mai au nimic din frumoasele povești cu care noi am crescut și né-am format. *"Tâmpitule, idiotule, să-ți rup mâinile și picioarele, am să mă răzbun"* sunt expresii pe care copiii le aud zilnic la televizor, în timpul emisiunilor lor preferate: desenele animate. Imaginile și limbajul folosite pe posturile televiziunilor pentru copii îi îngrijorează pe părinți, dar și pe specialiști, prin modul în care pot influența comportamentul copiilor.

Urmărind un canal de desen animat, ceea ce pare "inofensiv", copilul de azi trăiește într-o lume imaginară plină de violență, asistă la crime și distrugere, cunoaște eroi fabuloși și monștri. Deși se regăsesc la vârsta în care ar trebui să fie ghidați spre plimbări în parc și locuri de joacă, spre cărți formative și jocuri constructive, ei nu doresc decât să cucerească lumea asemeni personajelor de la televizor. Mihaela, Sandy Belle, Broscuțele Ninja, desenele animate cu prințele Disney, cu Popeye, cu Mickey Mouse, cu Tom și Jerry, cu Donald Duck sunt desene animate care simbolizau pentru copiii de altădată povești pline de morală și de trăiri pozitive. În schimb, locul lor a fost luat de Dexter, Johnny Bravo, Fetele Winx, X-man, Spiderman, ce reprezintă un motiv de îngrijorare pentru părinți. Ce au toate în comun? Răspunsul îl oferă chiar cei mici: *"Sunt cu bătaie", "Cu roboți", "Cu mutați", "Cu monștri și cu lupte pentru salvarea universului"*.

Televiziunea poate avea o serie de efecte negative asupra unui copil, ea poate diminua somnul nocturn al unui copil, îi poate provoca oboseală, mai ales vizuală, tulburări de atenție, scăderea forței și a performanțelor fizice. Ea furnizează o imagine negativă asupra lumii sau, dimpotrivă, o imagine idealizată.

Din studiile efectuate de-a lungul timpului, s-a constatat că desenele animate au o foarte mare concentrare de violență ce are ca rezultat efecte negative: reacții, atitudini, credințe și devieri comportamentale care duc la apariția și intensificarea sentimentului de frică, nesiguranță sau agresivitate. La o vârstă fragedă, psihicul caută modele pe care să le imite. Și, de cele mai multe ori, aceste modele, transpuse de mass-media, sunt periculoase. În general, mesajele transmise sunt încărcate de agresivitate și violență. De nenumărate ori, copiii s-au luat la bătaie între ei, încercând să imite o anumită scenă sau anumite personaje întâlnite în desenele animate vizionate. Copiii nu fac întotdeauna deosebirea dintre real și imaginar și au tendința să ia drept adevărat tot ceea ce văd la televizor.

Aceste modele sunt percepute de copil și sunt însușite prin imitație și învățare, ca ulterior să fie reproduse, iar prin repetare să se transforme în deprinderi comportamentale sau atitudini. Iată de ce este necesară o mare atenție din partea părinților față de comportamentele și atitudinile pe care le manifestă, pentru că în funcție de acestea se constituie personalități fragile, labile sau personalități organizate și echilibrate.

Cum trebuie să acționăm în fața efectelor negative din desenele animate? Să fie interzicerea desenelor animate o soluție? Răspunsul este "nu", pentru că, așa cum și noi vrem să né relaxăm în fața unui program preferat, așa au și cei mici nevoie de distracție. O soluție ar fi să supervizăm alegerea desenelor animate de copil, să fim foarte atenți ce vizionează, astfel încât ceea ce vede la televizor să nu-i influențeze în rău comportamentul. O altă soluție este să comunicăm cu copilul și să comentăm împreună ce vede el la desene animate. Astfel, îl putem face să devină conștient de efectele negative ale desenelor animate și să discearnă mai ușor răul de bine. Comentând împreună cu copilul ceea ce trăiește, vede și aude, îl ajutăm să-și formeze un comportament normal, fără influența negativă a personajelor din desenele animate.

Rolul pozitiv al televiziunii în educația copilului nu trebuie ignorat: este o sursă de informații, oferă modele și dezvoltă

vocabularul copiilor. Incorecte pot fi deciziile legate de folosirea televizorului, timpul petrecut în fața lui și alegerea emisiunilor pe care copilul le vizionează.

Se pune problema ce fel de mesaje transmit acestea; emisiunile ar trebui să fie educative și nu distructive. De altfel, responsabilitatea pentru dezvoltarea normală a copiilor revine tuturor — de la părinți, la educatori, învățători sau profesori.

Bibliografie: 1. Asociația pentru Apărarea Familiei și Copilului, Efectele micului ecran asupra minții copilului. Ed. Prodromos, 2007. 2. Revista Didactica Nova, nr 13-14, Ed. Didactica Nova, 2008. 3. Vrașmaș, E., Consilierea și educația părinților, Ed. Aramis, București, 2002.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/televiziunea-prietenul-sau-du-smanul-copiilor>)

Rolul jocului didactic în dezvoltarea preșcolarului și școlarului

De **Ani-Georgiana Odroaga**

Lucrând de câțiva ani cu copiii, am constatat că cea mai eficientă modalitate de a interacționa cu ei este jocul. Jocurile îmbunătățesc atmosfera clasei și comportamentul individual al elevilor. Ele îi învață pe elevi să aplice importante abilități de relaționare socială: comunicarea, spre exemplu, managementul conflictelor, auto-controlul. Jocurile dezvoltă atitudini prosoziale, abilități de *coping* sau trăsături de caracter (responsabilitate, perseverență). Prin intermediul lor se dorește o combatere a asumpțiilor negative pe care elevii le au despre ei înșiși sau despre colegii lor.

Prin prisma experienței consistente la catedră și utilizând jocul didactic, în lucrarea de față îmi propun să relievez importanța jocurilor în stimularea gândirii preșcolarilor și școlarilor.

Jocul este un important instrument educațional ce contribuie la îmbunătățirea abilităților cognitive și la conștientizarea procesului cognitiv, în același timp ajutând copilul să facă față mai bine situațiilor emoționale și sociale. Experiența ludică este plăcută, captivantă și emoționantă, alimentând astfel motivația și entuziasmul copiilor și servind ca fundație solidă a procesului de învățare profundă.

Jocul este una dintre activitățile prin care copilul învață să cunoască lumea reală. El influențează toate aspectele dezvoltării școlare: percepția, memoria, gândirea, imaginația, sentimentele, interesele, voința.

Pentru învățământul primar, jocul didactic "este o specie de joc

care îmbină armonios elementul instructiv și educativ cu elementul distractiv", este "un tip de joc prin care învățătorul consolidează, precizează și verifică cunoștințele predate elevilor, le îmbogățește sfera de cunoștințe".

Ca profesor, poți castiga inimile copiilor expunându-i lumii magice a jocurilor într-un mod experiențial și special. Lecțiile ar trebui să se desfășoare într-o atmosferă prietenoasă și cordială, iar materialul ar trebui transmis într-un mod original pentru a menține constant curiozitatea și interesul copiilor.

Fii sigur că le arăți copiilor că îți place jocul respectiv. Încearcă să aplici acest sistem atât în viața privată cât și la clasă, rezervă-ți o perioadă amplă de timp pentru o examinare introspectivă a acțiunilor și performanțelor tale ca profesor, apoi trage concluziile adecvate. Dirijează un proces de reflecție regulat, prin care, după fiecare lecție, analizezi modul în care s-a desfășurat și standardul general. Îți poți pune întrebări precum "A mers lecția cum era plănuț?", "Cum am reacționat la anumite momente importante ale lecției (de exemplu, întreruperi, întrebări inteligente)?".

Promovând cultura jocurilor, încearcă să fii un exemplu pentru copii: fii punctual, îngrijit și aranjat, răbdător și relaxat, fii respectuos cu copiii și cu activitatea educațională.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/rolul-jocului-didactic-in-dezvoltarea-prescolarului-si-scolarului>)

Comunicarea didactică ca formă particulară de comunicare interumană

De **Alina Martin**

„Dacă ar trebui să renunț la toate darurile mele, cu excepția unuia, m-aș hotărî să-l păstrez pe cel al vorbirii, căci el mi-ar permite să le recuperez rapid pe toate celelalte.” (Webster, 1998 apud Săucan, 2002, p.9). Pornind de la aceste cuvinte, putem afirma, fără puțință de tăgadă, că nevoia de comunicare este, devine esențială în cele mai variate arii ale existenței noastre. A trăi înseamnă a comunica. Comunicarea stă la baza organizării sociale, coagulând și controlând raporturile „orizontale” dintre oameni, dar angajează totodată și aspirațiile lor „verticale” într-o mișcare ascensională către planurile superioare ale realității.

Știm din Biblie că marele proiect Babel, al turnului care ambiționa să ajungă la cer, a eșuat atunci când oamenii, din pedeapsă divină, nu au mai putut comunica. Fără comunicare, în loc să reprezinte Casa Întemeierii Cerului și Pământului, turnul a ajuns peste ani o simplă groapă. Adevărata față a umanității stă în „omul dialogal”, în acea relație Eu-Tu, celebrată de Martin

Buber, care întemeiază nu numai o existență colectivă, ci și realitate a individului ca atare. Fără irigarea lui Tu și Acela, Eul rămâne confuz într-o singurătate pustitoare. Omul accede la Eu prin Tu. Nu întâmplător Platon sau Grigorie cel Mare né transmit filosofia sub forma unor dialoguri. Altfel spus, orice activitate de comunicare are la bază înțelegerea celorlalți, dar și înțelegerea noastră de către semenii. Comunicăm pentru a né descoperi unul altuia trebuințele și pentru a ni le împărtăși.

În partea lui profundă de analiză și interpretare, fenomenul comunicării a devenit obiect de studiu și de cercetare științifică destul de recent, în a doua jumătate a secolului nostru. Comunicarea, ca atare, este deosebit de complexă și foarte greu de supus analizelor. „A comunica” înseamnă astăzi, conform definiției de dicționar, a face cunoscut, a înștiința, a spune sau a pune în legătură, în contact, a duce la (Dicționarul explicativ al limbii române, 1996, pag. 205). Însă verbul latin „communico” avea o semnificație mult mai profundă care nu se referea numai la punerea în evidență a contactului, a legăturii, ci însemna și a face în comun ceva, a împărtăși, a pune împreună, a amesteca, a uni. Limba română a preluat acest sens al împărtășirii, al unificării, sens imprimat în cuvântul străvechi „cuminecare.” Aceasta este de fapt comunicarea: „*Progresăm printr-un spor de comunicare dar nu progresăm cu adevărat dacă nu obținem și un spor de cuminecare.*” (Noica, 1987, p.188 apud Săucan, 2002).

Comunicarea educațională reprezintă un caz particular al comunicării general-umane. Ea este un tip complex de comunicare interumană, în care se găsesc amalgamate în forme specifice toate elementele comunicării interumane. „*Educația nu se reduce la o simplă comunicare verbală, ci ea reprezintă o acțiune complexă, efectuată prin comportamentul global al unor personalități relativ consolidate asupra unor personalități în curs de formare, care, în cazul consumării ei în medii instituționalizate, apare ca relație profesor-elev, educator-educat... Acțiunea educațională este un proces comunicativ pluridimensional. Datorită finalității urmărite, nu poate fi vorba de o simplă transmitere de date (chiar văzută numai sub aspectul său pur instructiv), ci de o conducere (în sens cibernetic) a unui complex de generare de comportamente durabile, motivate, finalizate, integrate (comunicare sintactico-semantică, pragmatică, bineînțeles cu predominarea dimensiunii pragmatice, incitarea la activitate și statornicirea de motivații superioare) în cadrul căreia comportamentul cognitiv-emoțional are funcție operativ-instrumentală, în raport cu cel conativ de realizare*” (Apostol, 1969, p.32 apud Săucan 2002).

Comunicarea educațională nu se poate reduce la stabilirea unor relații de izomorfism între ea și modelul formal al teoriei comunicării care este un instrument necesar, dar nu suficient pentru analizarea și interpretarea relației de comunicare profesor-elev, pentru că face abstracție de semnificația mesajului, de valoarea lui în funcție de personalitatea care intră în acțiune. Prin urmare, specificul relației dintre profesor și elevii săi se exprimă prin actul comunicării, prezent în toate împrejurările activității didactice, fie de ordin instructiv sau educativ, fie de ordin social. Prin urmare dezvăluirea mecanismelor psihosociale de declanșare a conduitei comunicaționale se impune ca o condiție necesară. Pornind de la cuvintele Sfântului Ioan Gură-de Aur: „*Acela iubește cu adevărat,*

care caută interesele celui iubit”, putem parafraza spunând că profesorii care-și iubesc cu adevărat elevii comunică în funcție de interesele celor iubiți.

Educația urmărește prin urmare influențarea, modificarea, schimbarea comportamentală. Atingerea acestor scopuri se poate realiza doar cu ajutorul unor metodologii acționale, practice, eficiente. Față în față cu o sarcină de o asemenea complexitate ar fi necesară, firește, o teorie generală a comunicării, aceasta trebuind să îndeplinească următoarele caracteristici: să fie destul de generală pentru a descrie proprietățile tipurilor și structurilor actelor de comunicare globale, să comporte o teorie a semnificațiilor, această însușire fiind expresia faptului că, întotdeauna, comunicarea presupune o coordonare de acte, să constituie întotdeauna o cotitură în viața unui grup, pentru că grupul, în urma coordonării actelor, își modifică în parte propria sa structură și uneori chiar metodele de coordonare. În câmpul educațional, o astfel de teorie ar favoriza sporirea randamentului interacțional, în sensul unei potențări a tuturor componentelor comunicării, „*astfel încât să se obțină... o cât mai mare coincidență între informația codată de către emițător și mesaj și cea captată de receptor*” (Cazacu, 1973 apud Ezechil, 2002, p.11). Educația speră, însă, la mai mult decât atât. Ea țintește nu numai către satisfacerea unor funcții feed-back, ci, mai ales, către satisfacerea unor funcții feed- forward depășirea sărilor inițiale, la promovarea autonomiei acționale și interacționale a indivizilor și *forward (goal-oriented)* capabile să conducă la a grupurilor. Această aspirație se regăsește, de asemenea, în intenția optimizării comportamentelor de tip comunicativ care sunt concepute nu doar ca un instrument al interacțiunilor cu caracter didactic, ci și ca obiect al preocupărilor privind dezvoltarea personală a tuturor actorilor implicați în acest proces.

În cazul comunicării interumane, caracterul psihosocial este subînțeles. Oamenii comunică unii cu alții într-un mod diferit de al altor viețuitoare, având la dispoziție un întreg ansamblu de semne, simboluri și reguli de semnificare stabilite în mod convențional și transmise din generație în generație. Contextul în care se realizează această transmisie este din această cauză social, comunitar, iar instrumentația este interpsihologică. Este vorba de un proces continuu care începe cu fiecare individ și al cărui sfârșit, are, de asemenea, o valoare pur individuală. Exercițiul este multimilenar și atât de familiar, încât creează riscul estompării rolului pe care îl dețin mecanismele psihosociale în cadrul procesului respectiv. Aceste riscuri sunt cu atât mai mari cu cât cel ce învață, înaintând în vârstă, se concentrează mai ales pe conținutul învățării și mai puțin pe contextul în care se realizează preluarea experiențelor de învățare. În consecință, funcțiile mentale se dezvoltă continuu, în schimb valoarea relațiilor interpersonale care facilitează acest proces se estompează treptat.

În context școlar, identificarea corectă a unor astfel de interdependențe este îngreunată de particularitățile organizării activităților școlare, respectiv: poziționarea față în față a partenerilor de relație, ceea ce creează impresia că, în acest fel contactul interpersonal se realizează de la sine; distribuția spațială a elevilor în sala de clasă, care induce, de asemenea, iluzia că mesajul profesorului va fi receptat în același fel de către toți elevii; primatul obiectivelor cognitive în ansamblul cerințelor școlare, ceea ce întreține interesul sporit pentru procesele de instruire și reduce preocuparea pentru calitatea relațiilor

interpersonale.

În jurul unor astfel de aparențe, profesorul își dezvoltă tendința de a se concentra prioritar pe conținutul mesajului elaborat, neglijând contextul și particularitățile psiho-individuale în care se va realiza receptarea acestuia. În realitate, clasa școlară nu este o sumă de indivizi, ci fiecare elev își păstrează individualitatea, decodificând în mod personal mesajele. Din această cauză, profesorul urmează să-și dezvolte obiectivitatea de a conduce cu abilitate procese și fenomene de grup, rămânând în contact direct, subtil, cu fiecare în parte.

În concluzie, studiul psihologic al comunicativității didactice se înscrie în ordinea de idei a unei concepții, pe cât de ample, pe atât de modernă, prin circumscrierea sa într-o viziune contemporană asupra activității de comunicare, ca modalitate de existență a umanului. Preocupările cercetătorilor din lumea întreagă pentru abordarea multidisciplinară a actului de comunicare, atât din perspectivă teoretică, cât mai ales din perspectivă aplicativă, întregesc un tablou amplu de înțelegere a mecanismului propriu-zis de desfășurare a conduitei comunicaționale în funcție de factori de personalitate, de factori relaționali și nu în ultimul rând în funcție de factori situaționali.

Pe măsura creșterii nivelului de competență didactică, crește și nivelul conduitei comunicaționale, dar și invers, pe măsură ce nivelul competenței didactice scade, are loc și o descreștere a nivelului conduitei comunicaționale, având de a face cu o relație contingentă între acești indicatori. Prin urmare, conduita comunicațională este parte componentă a competenței didactice.

Bibliografie: 1. Apostol, P.(1969) apud Săucan, D. (2002). Comunicarea didactică. Fed Print, București 2. Ezechil, L. (2002). Comunicare educațională în context școlar. E.D.P., București 3. Noica, C. (1987) apud Săucan, D. (2002). Comunicarea didactică. Fed Print, București 4. Săucan, D. (2002). Comunicarea didactică. Fed Print, București 5. Webster, D. (1998) apud Săucan, D. (2002). Comunicarea didactică. Fed Print, București

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/comunicarea-didactica-ca-for-ma-particulara-de-comunicare-interumana>)

Greșeli nebaneuite în comunicarea cu elevul

De Elena-Alina Apostol

Când se sună de intrare, profesorul se pregătește pentru întâlnirea cu elevii, concentrându-și întreaga energie mentală în această direcție. El urmează să vorbească în fața unui colectiv cu așteptări înalte în ceea ce-l privește, de aceea trebuie să fie bine pregătit, coerent, clar, concis și carismatic. Dar, pe lângă toate acestea, el trebuie să fie și un specialist în comunicare, pentru că, de cele mai multe ori, nu ceea ce spunem asigură succesul mesajului, ci felul în care o spunem. Comunicarea eficientă dintre profesor și elevi este o știință bazată pe precepte clare, iar nerespectarea lor poate scădea considerabil nivelul motivației și, implicit, al performanțelor. Articolul se concentrează asupra acelor erori surprinzătoare, ce trec adesea neobservate, ba chiar sunt considerate, în mod obișnuit, drept utile în procesul instructiv-educativ.

De aceste probleme se preocupă și Jenny Edwards în cartea sa, *Inviting students to learn. 100 tips for talking effectively with your students*. Autoarea pornește într-o călătorie de explorare științifică a literaturii de specialitate și extrage, sintetic, cele mai valoroase recomandări pentru o comunicare eficientă a profesorului cu elevii, evidențiind exemple de comunicare defectuoasă, cu consecințe negative asupra performanțelor și a dezvoltării copilului.

Dintr-o serie atât de numeroasă de principii, este dificilă selectarea spre detalieri a unui număr restrâns, de aceea, am folosit drept criteriu de selecție „surpriza”, reacția emoțională de uimire pe care au provocat-o. Concret, multe dintre obiceiurile dascălilor și ale mele, implicit, pe care le consideram, cu multă convingere, firești, dacă nu chiar benefice, se regăsesc enumerate printre greșelile de comunicare.

Prima dintre acestea este utilizarea conjuncției adversative „**dar**”. Specialiștii nu indică modalitatea corectă de folosire a ei, ci o interzic în totalitate. Explicația este aceea că efectul psiho-afectiv asupra elevului este altul decât cel dat de funcția gramaticală: tot ceea ce s-a spus înaintea lui “dar” este anulat prin simpla introducere a termenului. Copilul nu va mai lua în considerare lauda, dacă după ea este formulată o obiecție. O alternativă propusă este aceea a separării celor două mesaje în fraze distincte, de tipul: „*Mi-a plăcut formularea ideilor în eseul tău!*” și apoi „*Dacă aș avea o sugestie pentru tine, aceea ar fi să recitești la final și să încerci ajustarea lungimii frazelor – în felul acesta impactul asupra auditoriului va fi chiar mai mare.*” Aici apare cea de-a doua subtilitate a formulării mesajelor, luată în discuție în studiul autoarei: „**chiar mai mare**” sau „**și mai mare**”, dar niciodată „mai mare” sau „mai bine”. Nu se recomandă aprecieri precum „*Te descurci mai bine!*”, deoarece acestea au ca subînțeles ideea că elevul nu s-a descurcat bine până atunci, prestația lui a fost un insucces și abia acum a reușit să evolueze. Introducerea unui adverb, asemenea celor de mai sus, poate anula acest efect nedorit: „*Și până acum a fost bine, dar continuă să-ți îmbunătățești rezultatele.*”

Cea mai surprinzătoare dintre greșelile săvârșite de profesori, având în același timp convingerea că au o atitudine pozitiv-constructivă este, în opinia specialiștilor, lauda

performanțelor și a rezultatelor, cu opusul său, critica vehementă. Desigur, obiecțiile nu se îndreaptă către acest tip de comunicare, în sine, ci către formularea concretă a mesajului: „*Felicitări! Ai scris un eseu excelent!*”, „*Foarte bine! Este cea mai bună lucrare!*” sau „*Din păcate, lucrarea ta este foarte slabă!*” sunt doar câteva dintre afirmațiile frecvent utilizate de către cadrul didactic. Totuși, ceea ce au în comun, le transformă în inamici ai comunicării constructive, în ciuda tuturor aparențelor – **judicata de valoare**. Atunci când ne exprimăm astfel, comunicăm implicit, involuntar, că perspectiva noastră reprezintă adevărul absolut și unic, al persoanei avizate; că noi suntem deținătorii cunoașterii, experienței și expertizei, fără drept de apel și că ceea ce ni se pare demn de a fi criticat sau apreciat reprezintă în mod universal un lucru demn de aceasta. Astfel, tindem să inoculăm elevului ideea că, în măsura în care reușește să ne mulțumească, munca sa are sau nu valoare. Tendințele și preferințele noastre, mai mult sau mai puțin subiective (deși trebuie să admitem că orice om este subiectiv, în mod inevitabil), încep să orienteze modalitatea în care elevul rezolvă sarcinile și mai ales, îl fac vulnerabil în fața aprobării sau dezaprobării celor pe care îi consideră superiori lui, limitându-i astfel originalitatea, capacitatea de auto-exprimare și desăvârșirea propriei identități.

Pe cât de sumbre aceste predicții, pe atât de simplă și totodată, subtilă, soluția. Profesorul trebuie să folosească întotdeauna persoana întâi atunci când oferă feedback elevilor săi; trebuie să sublinieze caracterul personal al afirmațiilor pe care le face, mai ales atunci când nu este vorba despre greșeli obiective, „matematice”, verificabile prin metode științifice. Astfel, în schimbul lui „*Foarte bine! Este cel mai bun eseu!*” sau „*Lucrarea ta este o dezamăgire!*”, profesorul trebuie să aleagă: „**Din punctul meu de vedere, te-ai descurcat excelent!**”, „*Dacă ar fi să-mi exprim punctul de vedere, aș spune că argumentele tale nu sunt tocmai convigătoare.*” sau „*Dacă mi-ai cere părerea, aș remarca în lucrarea ta atât puncte slabe, cât și puncte tari.*” și exemplele pot continua.

Lectura, dar mai ales punerea în practică a celor învățate, nu poate decât să ne aducă mai aproape de succes, iar în cazul de față, mai aproape de sufletul elevului, căruia vom ști să-i alimentăm încrederea în forțele proprii.

Bibliografie: Edwards, Jenny (1949), *Inviting students to learn: 100 tips for talking effectively with your students*, Ed. ASCD, Virginia, USA, 2010

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/greseli-nebanuite-in-comunicarea-cu-elevul>)

Limba română – încă este la modă

De **Luciana Trăistaru**

Român... Pământ românesc... A vorbi românește... ROMÂNIA. Pentru unii români, aceste cuvinte nu mai spun nimic, "s-au desemantizat", nu-și mai au rostul în contextul globalizării. Pentru alții, au devenit o rușine, nu-i mai reprezintă. Pentru cei mai mulți dintre noi însă, aceste "vorbe" ne definesc ca indivizi și ca popor. Într-un context caracterizat prin globalizare pe toate planurile, limba maternă – în cazul nostru, limba română – riscă să își piardă farmecul în uzul vorbitorilor, care fie nu o mai utilizează în mod corect, fie preferă o limba-surogat.

Vasile Alecsandri amintea faptul că "limba este cartea de noblete a unui neam". Nichita Stănescu îl completează și se definește pe sine spunând că "*A vorbi despre limba în care gândești este ca o sărbătoare. Limba română este patria mea. De aceea, pentru mine, muntele munte se numește, de aceea, pentru mine, iarba iarbă se spune, de aceea, pentru mine, izvorul izvorăște, de aceea, pentru mine, viața se trăiește.*"

Asistăm, astăzi, la un fenomen, dureros, de "uitare" a limbii române autentice, o limbă melodică prin sonoritățile ei, originală și matematică prin complexitatea ei arborescentă. Acasă, la serviciu, la școală, în cadrul rețelelor de socializare, în conversațiile telefonice, în mediul academic al universităților chiar, în lumea politică, în comunitatea "de cartier", în mass-media, ne exprimăm într-o limbă din ce în ce mai străină de ceea ce se numește, prin definiție, limba română. Ne este mai ușor, ni se pare mai "expresiv", este "mai la modă" să folosim: cuvinte și expresii preluate, mai mult sau mai puțin calitativ, din limbile engleză, spaniolă, italiană etc. ("OK", "trendy", "job", "party", "remember", "mucho", "guapo", "grazie", "buon giorno" etc.); elemente verbale aparținând vulgului și chiar cuvinte și expresii lipsite de sens, dar "indicate" a fi folosite, pentru că "dau bine", reușesc să te scoată în evidență sau te aliniază la "standard" ("e beton", "ce mai caterincă...", "e belea", "ștab", "m-a ginit" etc.).

În acest context, am decis ca, împreună cu elevii claselor a V-a A și a VII-a D, din cadrul Școlii Gimnaziale nr. 149, să încercăm să reanimăm limba română (pentru a evita situația, de nedorit, ca, într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, să fim considerați snobi, cu "fițe", atunci când vorbim corect limba română în propria țară).

Astfel, în mod constant, fiecare elev observă și notează într-un carnetel cuvinte, expresii, forme de exprimare care sunt sau par a fi greșite, aspecte găsite în mass-media, la școală, între colegi sau în dialogul cu profesorii. Exemple: "*Lucrurile se mai așează puțin*", "*Ce ne facem dacă din greșală am cumpărat un automobil furat*", "*Frigiderile și aragazurile vor pierde statutul de vedetă a magazinelor de electrocasnice*", "*O să vă conversați mai mult în contradictoriu*", "*Ca și coleg, cere-i părerea*", "*Este o perioadă critică din punctul de vedere moral*".

Observațiile sunt discutate apoi în clasă, în cadrul orelor suplimentare de limba română. Elevii caută în DOOM2 și în alte lucrări normative pe care le consultăm la bibliotecă ("101 greșeli gramaticale", de Isabela Nedelcu; "MDA – Micul dicționar

academic"; "DEX - Dicționarul explicativ al limbii române" etc.) și identifică formele corecte de exprimare. De asemenea, fiecare greșeală de exprimare este "sanționată" verbal sau scris în momentul în care este identificată, indiferent de persoana care folosește eronat limba română (fie că e vorba de mine, ca profesor de limba și literatura română, fie că e vorba de elevi).

Dintre observațiile efectuate în cadrul orelor de limba și literatura română amintim: "Eu, părerea mea este că...", "Eu în textul ăsta am înțeles...", "Titlul poeziei ca semnificație a titlului...", "Miroase a miros crud de nuci...", "Acest vers semnifică coacerea strugurilor...", "firavitate", "Epitetul se referă la extinderea albinei în căutarea polenului...", "Tema poeziei este munca pe care o albină atât de mică precum o albină o poate face"; variante corecte sugerate: "Eu consider că.../ Părerea mea este că.../ Părerea mea constă în...", "Eu am înțeles din textul acesta.../ Mesajul acestui text este...", "Titlul poeziei semnifică.../ Titlul poeziei are ca semnificație.../ Semnificația titlului este reprezentată de...", "Miroase a nuci.../ Se simte un miros crud de nuci.../ Miroase a nuci crude...", "Acest vers descrie/redă momentul coacerii strugurilor...", "corp firav/gingășie", "Epitetul subliniază efortul albinei în căutarea polenului...", "Poezia redă munca depusă de o albină...".

Încercăm, în acest fel, ca, treptat, să ne perfecționăm exprimarea în limba maternă și să îi ajutăm și pe cei din jurul nostru să conștientizeze importanța folosirii "graiului" românesc, precum și necesitatea de a vorbi corect în limba română.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/limba-romana-inca-este-la-moda>)

Evaluarea - o veșnică problemă

De **Iuliana Gales**

Discuțiile despre evaluare sunt nesfârșite, mai ales la finalul anului școlar. Avem criterii diferite, viziuni diferite, dar cel mai important lucru este să știm să ne autoevaluăm și să nu luăm rezultatului unui concurs sau examen drept etichetă definitivă și unică.

Suntem în perioada evaluărilor naționale și la sfârșitul unui an școlar, când se face un bilanț al realizărilor și, inevitabil, unele ierarhii. Și din nou apar discuții cu privire la legitimitatea unor calificative, la valoarea reală a acestora, la impactul asupra celor evaluați.

Motivul pentru care s-au introdus calificativele în locul notelor la clasele I-IV a fost eliminarea competitivității negative. Dacă în cataloagele calificativului „foarte bine” este aproape o regulă, competitivitatea s-a mutat în pletora de competiții, cu sau fără taxă. Inevitabil, copilul își numără diplomele, vede punctajele, deci se valorizează în funcție de aceste aspecte și nu în funcție de calificativul pe care îl are aproape toată clasa. Drama se produce în clasa a V-a când notele nu sunt uniforme, când la prima evaluare se trece în catalog o notă, fără posibilitatea de a o „negocia”, de a o îndrepta. De asemenea, preamul primilor ani se transformă într-un refuz de a mai participa la ceva în plus sau de condiționarea participării de recompense materiale sau note mari. Astfel, încep să apară notele maxime, obținute pentru cântatul la acțiunea x, date la discipline precum limba română sau altele. Este o recompensare a elevilor pentru că au sprijinit o activitate extrașcolară pe care nu și-a dorit-o, dar pe care tradiția sau profesorul o consideră indispensabilă. Din aceste situații rezultă uneori diferențele mari dintre media la clasă și rezultatele la evaluările naționale.

Un alt aspect cu care se confruntă evaluarea este acela al criteriului de notare. O grilă uniformă duce la anumite rezultate, în timp ce notarea în funcție de progresul elevului duce la cu totul alte note. Acel simplu cinci înseamnă uneori efortul elevului de a scrie și de a citi, în condițiile în care el se află deja în clasa a VIII-a. Se va pune problema cum a fost posibil să se ajungă în această situație. Tocmai centrarea pe elev este răspunsul. S-a apreciat efortul, dorința de a rezolva cerința, faptul că a adus diferite materiale etc. Și de aici un „pat al lui Procrust” al notării, când vrem să vedem doar ce ne convine, când cerem în același timp o obiectivitate absolută și o subiectivitate legată de individ.

Elevii și părinții au, de asemenea, o percepție diferențiată asupra rezultatelor. Cer și disprețuiesc în același timp acel zece dat cu ușurință. Sunt conștienți că au obținut prea ușor un calificativ mare și, în același timp, par să îl considere ca o dovadă a valorii lor. De aici urmează o serie de discuții neplăcute despre rezultatele de la examene și de la competițiile în care se confruntă elevi din școli diferite și la care performanța este singurul criteriu de evaluare.

Pentru dascăli este și o problemă legată de ce evaluăm. Conținuturile predate la clasă, exercițiul uneori extrem de obositor prin repetitivitate, nu se regăsesc în cazul unor evaluări naționale. Exemplul cel mai apropiat este cel al clasei a VI-a. La evaluarea de anul acesta, nici un item nu a avut în vedere morfologia și sintaxa, în timp ce aceste domenii acoperă aproape tot anul școlar la limba română. De asemenea, nu a contat deloc ortografia și punctuația. La examenul de la finalul clasei a VIII-a există niște cerințe legate de gramatică, dar apare o altă contradicție. Textele suport sunt fie non-ficționale, fie literare, dar din literatura mai nouă, în timp ce clasele de gimnaziu propun texte literare mai ales din secolul XIX, cu limbaj arhaic și/sau regional, cu subiecte care nu mai sunt de actualitate pentru majoritatea elevilor, cu o sensibilitate care nu își găsește corespondent la tinerii de astăzi. (Elevii ajung la concluzia că la școală se fac doar lucruri care nu îi interesează și pe care nu le înțeleg, cu un limbaj pe care nu îl pot utiliza în viața reală. Se va spune că vocabularul tinerilor de astăzi este destul de limitat tocmai pentru că nu studiază suficient, dar nici texte din care nu înțeleg cuvintele și nu au unde să folosească acele cuvinte nu ajută la dezvoltarea vocabularului.)

Sunt lucruri cunoscute de toată lumea, iar discuția va rămâne deschisă pentru multă vreme. Indiferent de soluția propusă, se vor găsi glasuri care să susțină altă variantă. Pentru ocuparea unui loc la un liceu bun sau la facultate, va exista nevoia departajării cu ajutorul unor criterii obiective, deci un examen serios este binevenit. Dar astfel se anulează ideea evaluării personalizate, care ia în considerare alte criterii, iar un elev care a primit calificative bune în funcție de progresul personal este pus în fața unui obstacol în care contează doar competența în anumite domenii — iar concurența este mare.

În concluzie, cunoașterea reală a propriilor calități și slăbiciuni, autoevaluarea și evaluarea responsabilă sunt necesare pentru gestionarea parcursului școlar și a carierei viitoare. Multitudinea de situații de evaluare, cu criterii diferite, sunt ocazii de verificare și în comparație cu ceilalți, dar nu trebuie considerate etichete ale performanțelor elevului.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/evaluarea-o-vesnica-problema>)

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice